

**Львівський національний університет
імені Івана Франка
Кафедра інтелектуальної власності, інформаційного та
корпоративного права**

**Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності
Національної академії правових наук України**



**ЗБІРНИК
МАТЕРІАЛІВ СЬОМОЇ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО – ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«Актуальні проблеми інтелектуального,
інформаційного, ІТ та Інтернет права»
(м. Львів, 25 травня 2023 року)**

Львів – 2023

УДК 347.77 + 347.78
ББК 67.9(4УКР)304.3

Відповідальні за випуск:
проф. Олександра Яворська,
доц. Леонід Тарасенко

Актуальні проблеми інтелектуального, інформаційного, ІТ та Інтернет права: матеріали Сьомої всеукраїнської науково – практичної конференції (Львів, 25 травня 2023 р.). – Львів: Юрид. ф–т Львів. нац. ун–ту ім. І. Франка, 2023. – 284 с.

У матеріалах Збірника представлені результати науково – практичних досліджень науковців провідних вищих навчальних закладів України та практичних працівників з основних проблем права інтелектуальної власності, інформаційного ІТ та Інтернет права.

Видання адресоване науковим співробітникам, викладачам юридичних факультетів та вищих юридичних навчальних закладів, аспірантам, здобувачам, студентам, а також працівникам суду, патентним повіреним, адвокатам, іншим практикуючим юристам та усім небайдужим до досягнення нових знань у сфері інтелектуального, інформаційного, ІТ та Інтернет права.

Матеріали (тези доповідей) подаються у авторській редакції. Упорядники матеріалів не несуть відповідальності за порушення авторами вимог законодавства про авторське право.

© Львівський національний університет імені Івана Франка, 2023.

© Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності НАПрН України, 2023.

ЗМІСТ

Авраменко С.М., Мельник А.Р. СУДОВА ПРАКТИКА В СПРАВАХ ПРО ЗАХИСТ АВТОРСЬКОГО ПРАВА І СУМІЖНИХ ПРАВ.....	9
Андрощук Г.О. МОДЕРНІЗАЦІЯ ПАТЕНТНОЇ СИСТЕМИ ЄС: СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙ, ІНВЕСТИЦІЙ ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ.....	12
Бахарева О.В. ГЕОГРАФІЧНІ ЗАЗНАЧЕННЯ ТА НЕДОБРОСОВІСНА КОНКУРЕНЦІЯ.....	18
Батько І.І. РОЗВИТОК ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОМИСЛОВИХ ЗРАЗКІВ В УКРАЇНІ.....	23
Бутнік-Сіверський О.Б. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЦИФРОВОЇ ПЛАТФОРМІЗАЦІЇ З ОГЛЯДУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	29
Виприцький А.О. УПРАВЛІННЯ ПРАВОВИМ ЗАХИСТОМ РЕЗУЛЬТАТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	35
Глотов С.О. ПРО ТВОРЧІСТЬ ТА ОРИГІНАЛЬНІСТЬ В АВТОРСЬКОМУ ПРАВІ.....	38
Гринишин Х.М. ЗНАЧНІ ПРАВОЧИНИ В ТЗОВ	40
Гринчак І.В. АРБІТРАЖНА ПРОЦЕДУРА В ПРОЦЕСІ ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРІВ ЩОДО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	44
Дорошко Г.К., Петренко В.О., Рудченко О.В., Товщик С.О. ОХОРОНА ТА ЗАХИСТ КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В КОМЕРЦІЙНИХ СТРУКТУРАХ	49
Дорошенко О.Ф., Ромашко А.С., Дорошко Г.К. ЩОДО РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	54
Дрогін Є.Р. ОСОБЛИВОСТІ РОЗПОДІЛУ МАЙНОВИХ ПРАВ НА КОМП'ЮТЕРНУ ПРОГРАМУ ЯК СЛУЖБОВИЙ ТВІР.....	60

Еннан Р.Є. ПРАВО ВІРТУАЛЬНОГО ПРОСТОРУ / ЦИФРОВЕ ПРАВО / ІНТЕРНЕТ-ПРАВО ТА «ЦИФРОВІЗАЦІЯ» ПРАВА: ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ	65
Єсімов С. С. ПЕРСПЕКТИВНІ ПИТАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ДІЯЛЬНІСТЬ СУДІВ.....	71
Юлкін Я.О. НЕБЕЗПЕКИ ПАТЕНТУВАННЯ НОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ЛІКАРСЬКОГО ЗАСОБУ В АСПЕКТІ ЗЛОВЖИВАННЯ ПАТЕНТНИМИ ПРАВАМИ	76
Каращук О.О. ДОСВІД КРАЇН ЄВРОПИ ЩОДО ДИФАМАЦІЇ	78
Кашинцева О.Ю. КОЛИ ЦІНИ ПІДМІНЮЮТЬ ЦІННОСТІ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	82
Кислий Т. ОБ'ЄКТИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ, ЩО МОЖУТЬ ВИКОРИСТОВУВАТИСЯ У ДОМЕННИХ ІМЕНАХ, UDRP АСПЕКТ	85
Кметик-Подубінська Х.І., Павкович Н.М. ТВІР АРХІТЕКТУРИ ТА ЙОГО МІСЦЕ СЕРЕД ІНШИХ ОБ'ЄКТІВ АВТОРСЬКОГО ПРАВА.....	89
Комзюк Л.Т. ПРО ДЕЯКІ НЕДОЛІКИ ПРАВОВОГО СТАТУСУ НАЦІОНАЛЬНОГО ОРГАНУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	96
Кондратюк С.В. ЗЛОВЖИВАННЯ ПАТЕНТНИМИ ПРАВАМИ НА ЛІКАРСЬКІ ЗАСОБИ: ПРОБЛЕМА ПРАКТИКИ ВІЧНОГО ОЗЕЛЕНЕННЯ ПАТЕНТІВ.....	101
Коросташова І.М. ПРО ДЕЯКІ УМОВИ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ: ВИНАХОДІВ (КОРИСНИХ МОДЕЛЕЙ), ПРОМИСЛОВИХ ЗРАЗКІВ ТА ЗНАКІВ ДЛЯ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ (ТОРГОВЕЛЬНИХ МАРОК).....	106

Крисенко І.А. ЗАХИСТ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ	112
Литвинова Л. А. БАЛАНС МІЖ АВТОРСЬКИМ ПРАВОМ ТА ОСВІТНІМ СЕКТОРОМ: ДОСВІД ЄС	114
Лопатнюк В.А. БАЗИ ДАНИХ ЯК ОБ'ЄКТ АВТОРСЬКОГО ПРАВА	118
Лубчук О.Д. ТВІР ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ЗА НОВИМ ЗАКОНОМ УКРАЇНИ «ПРО АВТОРСЬКЕ ПРАВО І СУМІЖНІ ПРАВА»	121
Майданик Р.А. ВОЛОДІННЯ ЦИФРОВИМ МАЙНОМ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ.....	126
Малетов Д.В., Сиротенко В. ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ІТ СФЕРІ	133
Мартин В.М. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОМЕРЦІЙНОГО НАЙМЕНУВАННЯ	138
Машкова В.І. ЗАКОНОДАВЧА КОЛІЗІЯ У ВИРШЕННІ ПИТАННЯ ОПЛАТНОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПРИВАТНОГО КОПЮВАННЯ ТВОРІВ, ЗАФІКСОВАНИХ У ФОНОГРАМАХ, ВІДЕОГРАМАХ, А ТАКОЖ АУДІОВІЗУАЛЬНИХ ТВОРІВ	142
Михайлюк Г. О. ВДОСКОНАЛЕННЯ РЕЗОЛЮЦІЙ, ПРИЙНЯТИХ КОМІТЕТОМ НАУКИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ НА ОСІННІЙ СЕСІЇ ПА НАТО 2022 Р., З УРАХУВАННЯМ ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНИ ЯК «КРАЇНИ-АСПРАНТА»	145
Мічурін Є.О. ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ ОСОБИ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ	149
Носік Ю.В. ОКРЕМІ ГАРАНТІЇ ПРАВА НА ТАЄМНИЦЮ КОРЕСПОНДЕНЦІЇ.....	153

Огоновський О.Р. СТОРОНИ ДОГОВОРУ ПРО НЕРОЗГОЛОШЕННЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ	155
Омельченко О.П. ПАТЕНТУВАННЯ ВІНАХОДІВ У СФЕРІ БІОЛОГІЇ, МЕДИЦИНИ ТА ФАРМАЦІЇ: НЕ НАШКОДЬ	159
Пащенко О.А., Хоменко В.Л. РОЛЬ ПРАВОВИХ МЕХАНІЗМІВ ПРИ ЗАХИСТІ ОСОБИСТИХ ДАНИХ В ІНТЕРНЕТІ.....	163
Петрів М.В. ДОМЕННІ ІМЕНА І ДОМЕННІ СПОРИ	168
Пічкур О.В., Кравець Л.В. ПШЕНИЦЯ ТА ЗЛАКИ, ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	174
Пономарьова О.О. ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ЕКСКЛЮЗИВНОСТІ ДАНИХ МАТЕРІАЛІВ РЕЄСТРАЦІЙНОГО ДОСЬЄ ЛІКАРСЬКОГО ЗАСОБУ	180
Рапіта О.В. СУДОВИЙ ПОРЯДОК ВИЗНАННЯ ПРАВ НА ВІНАХІД (КОРИСНУ МОДЕЛЬ) НЕДІЙСНИМИ	182
Романько А.І. АВТОРСЬКЕ ПРАВО І ПРАВО ВЛАСНОСТІ НА МАТЕРІАЛЬНИЙ, ЕЛЕКТРОННИЙ (ЦИФРОВИЙ) ОБ'ЄКТ, В ЯКОМУ ВТІЛЕНО ОРИГІНАЛ ТВОРУ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА	186
Савченко В.О. ЗНАЧЕННЯ СВОБОДИ ВОЛІ В АВТОРСЬКОМУ ПРАВІ.....	189
Садовська Д.І. СВОБОДА СЛОВА В ІНТЕРНЕТІ: ЧИ ПОТРІБНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ДЛЯ ЗАБОРОНИ ПРОРОСІЙСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ	194
Сех Ю.З. ОСОБЛИВОСТІ ВНЕСЕННЯ ЗМІН ТА ЗАСТОСУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО СПАДКУВАННЯ МАЙНОВИХ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ	200
Сіщук Л. В. ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ОБ'ЄКТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ.....	203

Соколова О.О. ХАРАКТЕРИСТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАТЕНТУ З УНІТАРНИМ ЕФЕКТОМ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ АНАЛІЗУ ПОЛОЖЕНЬ РЕГЛАМЕНТУ № 1257/2012	209
Суха Ю.О. ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ РЕФАЙЛІНГОМ..	213
Суханов М.О. ОСОБЛИВОСТІ РЕЄСТРАЦІЇ ТА ВИКОРИСТАННЯ “ПАТРІОТИЧНИХ” ТОРГОВЕЛЬНИХ МАРОК	221
Тарасенко Л.Л. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ДОБРЕ ВІДОМОЇ ТОРГОВЕЛЬНОЇ МАРКИ.....	224
Тарасенко Х.Ю. СВОБОДА ТВОРЧОСТІ: ПРАВОВІ ЗАСАДИ.....	230
Троцька В. М. ПОРУШЕННЯ АВТОРСЬКИХ ПРАВ ПРИ ВІДТВОРЕННІ ФОТОГРАФІЇ КІМНАТИ З ФОТОШПАЛЕРАМИ: СУДОВА ПРАКТИКА НІМЕЧЧИНИ	235
Улітіна О.В. ПОХІДНІ ТВОРИ ЯК ОБ’ЄКТИ АВТОРСЬКОГО ПРАВА	241
Чернега В. М. НАДБАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНУ ВЛАСНІСТЬ ЗА ЧАС КАРАНТИНУ ТА ВОЄННОГО СТАНУ	244
Шабалін А. В. ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЮРИСДИКЦІЇ ВИЩОГО СУДУ З ПИТАНЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	249
Шпуганич І. І., Дюкареєва-Бержаніна К.Ю. ТВОРИ, ЩО НЕ Є ОБ’ЄКТАМИ АВТОРСЬКОГО ПРАВА ВІДПОВІДНО ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО АВТОРСЬКЕ ПРАВО ТА СУМІЖНІ ПРАВА»	252
Штефан А. С. ПРАВО НА НАЗВУ І ПРИСВЯТУ ТВОРУ: ПОГЛЯД З ПОЗИЦІЇ ДОЦІЛЬНОСТІ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ	256
Штефан О.О. ІНТЕРНЕТ-ПІРАТСТВО: НОВАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО АВТОРСЬКЕ ПРАВО	260

Щеглова О.В. УМОВИ НАДАННЯ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ДОБРЕ ВІДОМІЙ ТОРГОВЕЛЬНІЙ МАРЦІ ТА МОЖЛИВІ ПІДСТАВИ ДЛЯ ВІДМОВИ В НАДАННІ ТАКОЇ ОХОРОНИ	264
Юрків Р.О. ПРИМУСОВІ ЛІЦЕНЗІЇ НА ПРОМИСЛОВІ ЗРАЗКИ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ	270
Яворська О.С. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ СЛУЖБОВИХ ТВОРІВ	274

Спадкування майнових прав інтелектуальної власності в умовах дії правового режиму воєнного стану зазнало змін, відповідні нормативно-правові акти часто змінювались, створюючи потенційні негативні наслідки на майбутнє для спадкоємців та для нотаріусів, дискусійним також є пояснення необхідності відповідних змін до законодавства та порядок прийняття відповідних змін.

Список використаних джерел:

1. 2Указ Президента України “Про введення воєнного стану в Україні від 22.04.2022 року /<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV/<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#n5689>

Сіщук Л. В.

кандидат юридичних наук, доцент, старший дослідник,
завідувач Лабораторії проблем корпоративного права,
Науково-дослідний інститут приватного права і
підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака
Національної академії правових наук України

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ОБ’ЄКТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ

Глобалізація процесів розвитку штучного інтелекту зумовила значні зміни у технологічному, економічному, соціальному, правовому середовищі значної більшості країн світу. Однак такі зміни нині носять нестабільний та неоднозначний характер, що проявляється і залежить від становища тієї чи іншої держави на міжнародній арені ринкової економіки та захисту прав людини і громадянина, а також від рівня її співпраці з приватними компаніями, що фінансують і займаються науковими дослідженнями та технологічними розробками в інноваційній сфері, предметом якої є штучний інтелект.

Україна є однією із правових держав, що прагне до технологічного та економічного розвитку, наводить співпрацю з економічно сильними і розвинутими країнами Європи, Великою Британією, США та іншими. Не є в цьому напрямку виключенням і сфера науково-технологічних досліджень, що стосуються штучного інтелекту (надалі – ШІ).

Одним із важливих кроків є намагання усвідомити специфіку ШІ та сферу його застосування і надати належну правову регламентацію ШІ для поступового введення його результатів в цивільний оборот та правових наслідків такого використання. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09. 09. 2020 р. № 1133 затверджено Концепцію [7], якою визначаються мета, принципи та завдання розвитку технологій штучного інтелекту в Україні.

Основним завданням державної політики у сфері правового регулювання галузі штучного інтелекту є забезпечення захисту прав та свобод учасників цивільних відносин у галузі ШІ, розроблення та використання технологій ШІ з дотриманням етичних стандартів. Для цього передбачено необхідність запровадження Етичного кодексу штучного інтелекту та врегулювання суспільних відносин у сфері розвитку ШІ на законодавчому рівні.

Однак перед внесенням суттєвих змін до законодавства для належної правової регламентації суспільних відносин із залученням штучного інтелекту варто провести наукові дослідження і проаналізувати іноземну та міжнародну базу знань і нормативної документації у сфері ШІ.

Нині в Україні активно ведуться наукові дискусії та проводиться правотворча діяльність щодо рекодифікації Цивільного кодексу України, як основоположного нормативного акта у сфері регулювання цивільних відносин, від правових норм якого мають відштовхуватися та бути приведеними у відповідність до якого положення спеціального законодавства. У 2020 році опубліковано Концепцію оновлення ЦК України, у якій закладено базові ідеї щодо внесення змін до ЦК України і на основі положень якої розробляються реальні зміни до ЦК України.

Зокрема, у Концепції передбачено необхідність закріплення у ЦК України принципу усвідомленої відповідальної взаємодії людини з автономними роботами та штучним інтелектом [6, с. 8]; розширення переліку об'єктів цивільних прав і розширення їх такими об'єктами, як автономні роботи, штучний інтелект, цифровий контент тощо [6, с. 10]; конкретизації особливостей здійснення та захисту особистих немайнових прав осіб зі спеціальними правовими модусами, зокрема, *цифрової (електронної) особи* тощо [6, с. 18]. З наведених положень

впливає, що ШІ пропонується розглядати в ЦК України, як об'єкт цивільних прав, але в той же час наділяти особистими немайновими правами цифрову (електронну) особу, що наділена ШІ. Тобто в останньому випадку йде мова про визнання ШІ суб'єктом права зі спеціальним правовим модусом, визначаючи його поняттям «цифрова (електронна) особа».

Якщо звернутися до вітчизняних наукових досліджень, то можна виокремити теоретико-правові підходи, згідно яких ШІ пропонується розглядати як об'єкт права, або як суб'єкт права, або як об'єктно-суб'єктивне явище.

Щодо об'єктно-суб'єктного підходу до розкриття сутності ШІ, то нам імпонує думка О. Зозуляк, яка зазначає, що компроміс у даному разі позбавлений сенсу, адже право не повинно формувати концепції трактування одного явища із позицій і суб'єкта і об'єкта, потрібно обирати конкретний підхід із відповідною аргументацією та втілювати його у нормах права [3, с. 96].

Є. Мічурін у своїх працях наводить ряд аргументів на користь сприйняття ШІ виключно об'єктом цивільного права. На його переконання, ШІ є сконструйований людиною пристрій або комп'ютерна програма щодо здобуття, обробки та застосування інформації й формування «вмінь», що подібно до дій, які свідомо виконує людина. Пристрій зі «штучним інтелектом» традиційно називають роботом [10, с. 69]. ШІ є об'єктом цивільного права, як варіант – річчю (робот), яку власник вправі продати, обміняти, подарувати, знищити тощо, як і будь-яке інше майно [10, с. 71]. Т. Каткова та більшість інших вчених теж розглядає ШІ та роботів з ШІ об'єктом суспільних відносин – власністю фізичної або юридичної особи [5, с. 48]. Окрім того, прихильники розгляду ШІ об'єктом цивільних прав цілком виправдано відносять ШІ до джерела підвищеної небезпеки, що зумовлює врахування умов несення відповідальності власниками за шкоду, заподіяну таким об'єктом.

Щодо визнання ШІ суб'єктом права, то вчені акцентують увагу на тому, що ШІ має бути наділено правосуб'єктністю. О. Кармаза зазначає, що з часом робот зі ШІ пройде шлях від визнання його об'єктом правовідносин до отримання звання «суб'єкт правовідносин», який буде наділений правосуб'єктністю. Робот зі ШІ не є фізичною або юридичною особою чи суб'єктом публічних відносин, однак він може набути статусу електронної

особи (приклад – робот Софія) та бути наділеним притаманними саме йому як роботу зі штучним інтелектом правами та обов'язками, а також нести відповідальність [6, с. 8].

Втім більшість вчених, які аргументують допустимість визнання ШІ суб'єктом права, навпаки, пропонують провести аналогію ШІ з правовим статусом фізичної або юридичної особи. Зокрема, М. Марценко вважає, що вживання терміна «електронна особа» у нормативних актах Європейського Союзу видається передчасним, і допускає можливість прирівняти ШІ до юридичної особи [9, с. 95]. М. Стефанчук більш детально окреслює вказані поняття і зазначає, що поняття «робот» і «штучний інтелект» співвідносяться між собою як форма та зміст. Щодо поняття «електронна особа», то воно може бути застосоване винятково до роботів із певними характеристиками, зумовленими наділенням їх штучним суперінтелектом [11, с. 6]. Однак автор теж ставить питання про доцільність розмежування ШІ як об'єкта чи суб'єкта права та окреслення специфіки правового статусу останнього.

О. Мічурін та О. Зозуляк з даного приводу зазначають наступне. Юридична особа не відокремлена від людини чи колективу, тому й є таким колективним суб'єктом, що висловлює волевиявлення цього колективу, який об'єднується разом для досягнення певної мети [10, с.71]. Цивільна дієздатність юридичної особи реалізується природною волею фізичних осіб у правових формах договору, статуту тощо [3, с. 98]. Однак ШІ здатна діяти самостійно, без втручання людини у формуванні внутрішньої волі та зовнішнього волевиявленні, здатна до навчання, саморозвитку, удосконалення, що не притаманно юридичній особі як штучно створеному суб'єкту без людського субстрату. Тому складно погодитися з позицією прирівняння правового статусу ШІ до юридичної особи.

Більшість вчених вважають за необхідне розглядати правосуб'єктність ШІ, електронної особи як індивідуального суб'єкта, аналогічного людині, що «може зумовити до отримання повного набору конституційних («людських») прав» у ШІ [5, с. 49]. Б. Щербина вказує на те, що ШІ відрізняється від усього іншого у зв'язку з тим, що з часом він зможе усвідомлювати та керувати своїми діями, а тому перестане бути комп'ютерною програмою або програмою, пов'язаною з певним

механізмом [13, с. 144]. ШІ варто розглянути як суб'єкт, що еквівалентний фізичній особі [13, с. 144].

Разом із тим, А. Гончарова пропонує розділити ШІ на дві підкатегорії, а саме: штучний інтелект, що виконує функції обробки, переробки або відтворення інформації (він є лише механізмом, що виконує покладені на нього завдання), та ШІ, що сам продукує інформацію (йде мова про повноцінного творця, про суб'єкта цивільних правовідносин у сфері авторського права і не тільки) [2, С. 155]. Як приклад, наводиться подія, а саме 8 вересня 2020 р. на офіційному сайті журналу «The Guardian» було опубліковано статтю, автором якої є Generative Pre-trained Transformer 3 (далі – GPT-3), штучний інтелект від OpenAI. Це явище є першим у своєму роді. Річ у тому, що повноцінним автором статті є саме GPT-3, але хто має право власності на цю статтю? Хто уклав авторський договір із «The Guardian»?

Одну з перших комплексних спроб врегулювати питання ШІ здійснив Європейський Союз, який прийняв узгоджений текст Резолюції Європарламенту «Норми цивільного права про робототехніку» (2015/2013 (INL)) від 16 лютого 2017 р. Основними питаннями, порушеними у зазначеній Резолюції, є питання етичних норм щодо робототехніки та штучного інтелекту, надання прав роботам і штучному інтелекту, створення Європейського агентства з робототехніки та штучного інтелекту, вирішення питання про відповідальність за завдану роботом і штучним інтелектом шкоду [1; 12, с. 40 – 41], а також пропозиція серед уже відомих категорій суб'єктів правовідносин (фізичні та юридичні особи) утворити нову – «електронну особу (особистість)», що матиме власні специфічні права й обов'язки [9, с. 93].

На нашу думку, формування ідеї нового суб'єкта права «електронна (цифрова) особа (особистість)», що існуватиме поряд із юридичними та фізичними особами, є занадто пришвидшеною у часі і потребує подальших як технологічних, так і правових досліджень, вивчення всіх можливих аспектів діяльності нейромереж та інших видів ШІ, незалежно від їх фізичного втіленні у формі робота чи програми.

Нині поява ШІ є передумовою для його подальшого впровадження і закріплення на законодавчому рівні як об'єкта цивільних прав, що може набуватися і реалізуватися фізичним та юридичними особами у реальному житті, яким можна розпоряджатися та щодо правових наслідків використання якого нести відповідальність у разі спричинення шкоди іншим особам.

Список використаних джерел:

1. European Parliament resolution of 16 February 2017 with recommendations to the Commission on Civil Law Rules on Robotics (2015/2103 (INL). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52017IP0051> (дата звернення: 20.05.2023).

2. Гончарова А., Мурач Д. Штучний інтелект як су'б'єкт цивільного права. Knowledge, Education, Law, Management 2020 No 3 (31). vol. 1. С. 153 – 159.

3. Зозуляк О. І. Штучний інтелект як об'єкт цивільно-правового регулювання. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. В. П. Маслова Харків, лютий, 2022. С. 95 – 102.

4. Кармаза О., Грабовська О. Електронна особа (особистість) як суб'єкт правовідносин у цивілістичному процесі. Підприємництво, господарство і право. № 2. 2021. С. 5 – 10.

5. Каткова Т. Г. Штучний інтелект в Україні: правові аспекти. Право і суспільство. № 6. 2020. С. 46 – 55.

6. Концепція оновлення Цивільного кодексу України. Київ: Видавничий дім “АртЕк”, 2020. 128 с.

7. Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2020 р. № 1556-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text>

8. Кривицький Ю. В. Штучний інтелект як інструмент правової реформи: потенціал, тенденції та перспективи. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. No 2 (119). 2021. С. 90 – 101.

9. Марценко М. Правовий режим штучного інтелекту в цивільному праві. Актуальні проблеми правознавства. № 4 (20). 2019. С. 91 – 98.

10. Мічурін Є. О. Правова природа штучного інтелекту. Форум права. № 5. 2020. С. 67 – 75.

11. Стефанчук М. О. Теоретичні засади цивільної правосуб'єктності фізичних осіб та особливості її здійснення: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. доктора юрид. наук: 12.00.03. Київ. 40 с.

12. Стефанчук Р. Інформаційні технології та право: *quo vadis?* Право України. № 1. С. 30 – 50.

13. Щербина Б. С., Ткаченко В. В. Штучний інтелект як суб'єкт цивільного права. Юридичний вісник № 1 (58). 2021. С. 142 – 148.

Соколова О.О.

Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,

аспірантка кафедри права Європейського Союзу

**ХАРАКТЕРИСТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАТЕНТУ З
УНІТАРНИМ ЕФЕКТОМ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ АНАЛІЗУ
ПОЛОЖЕНЬ РЕГЛАМЕНТУ № 1257/2012**

Протягом багатьох десятиліть уніфікація патентного захисту на території Європейського Союзу викликає науковий та практичний інтерес. Результати уніфікації є важливим чинником для подальшого економічного та науково-технічного розвитку ЄС як суб'єкта міжнародних відносин. Після довготривалих перемовин держав-членів ЄС, становлення системи унітарної патентної охорони стане новим чинником розвитку регіону та позбавить винахідників зайвих перепон на шляху до реалізації своїх інновацій.

Фактично запровадження системи унітарної патентної охорони на території ЄС відбулося у 2011 році, коли 10 березня 2011 року Рада прийняла Рішення № 2011/167/ЄС про авторизацію механізму посиленої співпраці у сфері унітарної патентної охорони. [1] Після авторизації Радою механізму посиленої співпраці була встановлена нормативно-правова база функціонування системи унітарної патентної охорони на території ЄС. Актами, які імплементують посилену співпрацю у сфері становлення унітарної патентної охорони, стали:

Регламент № 1257/2012 Європейського Парламенту та Ради від 17 грудня 2012 року про імплементацію посиленої співпраці у сфері становлення унітарної системи патентної охорони (далі – Регламент 1257/2012); [2]